

ΣΑΝ
ΣΗΜΕΡΑ

Διάλογος με τον Γιώργο Μιχελακάκη για την Ιστορία και την ιστορική συνείδηση

Πες μου πως βλέπεις την ιστορία για να σου πω ποιος είσαι

Γεγονότα

1912 - Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος: Ο Ελληνικός Στρατός διανοίγει μετά από αγώνα τις διαβάσεις του Βερμίου στον άξονα Κοζάνη-Βέροια.

1914 - Ο Ελληνικός Στρατός ανακαταλαμβάνει τη Βόρεια Ήπειρο.

1915 - Η Βουλγαρία κηρύσσει τον πόλεμο κατά της Σερβίας (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος).

1933 - Ο Αδόλφος Χίτλερ ανακοινώνει την αποχώρηση της Γερμανίας από την Κοινωνία των Εθνών.

1944 - Αποβιβάζονται στον Πειραιά τα πρώτα τμήματα του Ελληνικού Στρατού Μέσης Ανατολής με πρώτο τον Ιερό Λόχο

1960 - Η ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει να καθιερωθούν στο ποδόσφαιρο ο ημιεπαγγελματισμός και οι ελεύθερες μεταγραφές, από την περίοδο 1961-1962.

1964 - Το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης απονέμεται στον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ για τους αγώνες του κατά της φυλετικής ανισότητας χωρίς τη χρήση βίας.

1965 - Ο λοχαγός Οικονόμου προφυλακίζεται για την υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ.

Γεννήσεις

1852 - Δημήτριος Καμπούρογλου, Έλληνας συγγραφέας

1873 - Ζυλ Ριμέ, Γάλλος ποδοσφαιρικός παράγοντας

1890 - Ντουάιτ Αϊζενχάουερ, Αμερικανός στρατηγός και 34ος πρόεδρος των Η.Π.Α.

1927 - Ρότζερ Μουρ, Άγγλος ηθοποιός

1940 - Τάκης Φωτόπουλος, Έλληνας φιλόσοφος και συγγραφέας

1970 - Ρένος Χαραλαμπίδης, Έλληνας ηθοποιός

1986 - Άρτεμη Θεριάκη, Ελληνίδα αριθμοειδίαιτη

1988 - Αργύρης Πανταζάρας, Έλληνας ηθοποιός

Θάνατοι

1077 - Ανδρόνικος Δούκας, Βυζαντινός πρωτοβεσιτάριος

1696 - Διονύσιος Γ΄, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως

1944 - Έρβιν Ρόμελ, Γερμανός στρατάρχης

1959 - Έρολ Φλιν, Αυστραλός ηθοποιός

1977 - Μπινγκ Κρόσμπι, Αμερικανός τραγουδιστής και ηθοποιός

1990 - Λέοναρντ Μπερνστάιν, Αμερικανός συνθέτης

1995 - Ελένη Βλάχου, Ελληνίδα δημοσιογράφος

1999 - Μάκης Δεμίρης, Έλληνας ηθοποιός

2004 - Βλάσσης Μπανάτος, Έλληνας τραγουδιστής και ηθοποιός

2012 - Αικατερίνη Χριστοφιλοπούλου, Ελληνίδα βυζαντινολόγος

2021 - Μάρωφια Σταματοπούλου, Ελληνίδα δημοσιογράφος

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Όποιος επιθυμεί να επικοινωνήσει με τον Γιώργο Μιχελακάκη ή να καταθέσει τις απόψεις του μπορεί να στείλει email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelpaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Η ξένη προστασία και η Ελλάδα (13)

Η πατρωνία ως «Ελέω Θεού Μοναρχία»

Σήμερα θα μιλήσουμε για την «πατρωνία» που είναι ένα φαινόμενο διαρθρωμένο μέσα σ' όλες τις κοινωνίες από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα. Το βρίσκουμε και μέσα στην νεοελληνική κοινωνία, και φυσικά με διάφορες μορφές και παραλλαγές και στις δικές μας παροικίες του ελληνοισμού της διασποράς σε σχέση με το αυστραλιανό πολιτικό σύστημα.

Η πατρωνία είναι πελατειακό σύστημα σχέσεων ιεραρχικών, που δημιουργείται από την αναπόδραστη ανάγκη των πιο αδύναμων τάξεων να προσεταιριστούν τις πιο δυνατές για να επιβιώσουν με αντάλλαγμα την υποταγή τους. Το σύστημα της πατρωνίας αποτέλεσε τη ραχοκοκαλιά της φεουδαρχίας κατά το Μεσαίωνα και τα τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς των Ελλήνων υπό των Οθωμανών. Η πατρωνία, καθιερώθηκε στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος και πολιτειακά, όταν μετά την δολοφονία του Καποδίστρια, οι Μεγάλες Δυνάμεις επέβαλαν τον θεσμό της μοναρχίας. Η επιβολή του θεσμού στην Ελλάδα έγινε δυνατή μέσα από τις εσωτερικές και εξωτερικές συγκρούσεις κατά τη διάρκεια της επανάστασης, καθώς το αντιφεουδαρχικό πνεύμα της Φιλικής Εταιρείας, του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και των πρώτων εθνοσυνελεύσεων υποχώρησε και πτήθηκε από τους κοτσαμπάσπδες και Φαναριώτες οι οποίοι έγιναν τα φερέφωνα της ξένης προστασίας.

Δημιουργήθηκε έτσι μέσα από την επανάσταση μια ιεραρχία σχέσεων όπου στην κορυφή βρίσκονταν οι μεγάλες δυνάμεις: Αγγλία, Γαλλία, Αυστρία και Ρωσία, στη μέση οι έλληνες κοτσαμπάσπδες - τσιφλικάδες και η εμποροναυτική τάξη. Στην κατώτερη βαθμίδα της κλίμακας οι ραγιαδες, ο κατώτερος κλήρος και οι καπεταναίοι. Αυτοί δηλαδή που βασικά έδωσαν το αίμα τους για την επανάσταση. Οι μεγάλες δυνάμεις για να εξασφαλίσουν την επιρροή τους επάνω στο νεοσύστατο κράτος έπρεπε να επιβάλουν πολιτικά το σύστημα της φεουδαρχικής πατρωνίας. Έτσι μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια επέβαλαν το θεσμό της «Ελέω Θεού» Μοναρχίας.

Ο μελετητής του φαινομένου της πατρωνίας ανθρωπολόγος John Davis γράφει: «Απέναντι σε κάποιον που είναι ισχυρός ο αδύνατος ενδέχεται να υιοθετήσει μια ενδοτική στάση, να κάνει υποχωρήσεις, και με τον τρόπο αυτό να διασώσει ό,τι μπορεί ασκώντας μια ηθική πίεση-που μπορεί να έχει τη μορφή της υποδοχής, της υποτακτικότητας, της φιλίας, ή ακόμα και της κουμπαριάς-με την οποία ελέγχει την υπεροχή του ομολογουμένως ισχυρότερου του. Η πατρωνία εμφανίζεται εκεί

όπου οι άνθρωποι υιοθετούν μια στάση υποταγής απέναντι στους ισχυρότερους τους προκειμένου με τον τρόπο αυτόν ν' αποκτούν πρόσβαση σε συγκεκριμένες πηγές». *

Η επιβολή στην Ελλάδα του θεσμού της Μοναρχίας, η οποία επιβάλλει μια ιεραρχία σχέσεων με βάση την πατρωνία, δεν θα μπορούσε να γίνει εύκολα αποδεκτή, αν στο φανταστικό επίπεδο της σκέψης για χιλιάδες χρόνια δεν είχε επιβληθεί το σύστημα της «Ουράνιας πατρωνίας». Ένα σύστημα που πάει πίσω στα αρχαία αιγυπτιακά και εβραϊκά χρόνια, όπου οι βασιλιάδες προσαγορεύονταν «Υιοί Θεού» και οι οποίοι ήταν οι απόλυτοι διαμεσολαβητές των σχέσεων ανάμεσα στους θεούς και στο έθνος τους. Οι Έλληνες καθώς ήταν διαιρεμένοι μέσα στην επανάσταση, αλλά και μετά, εμφανίσθηκαν ανίκανοι να ενωθούν για να αυτό-κυβερνηθούν. Ήταν επόμενο λοιπόν, να δεχτούν την «προστασία» των ξένων. Δηλαδή την πρόσβαση σε χρηματικές και εξοπλιστικές πηγές, με όρους άνισους και μέσα σε ένα πολιτικό πλαίσιο που το καθόριζαν οι ξένοι. Δημιουργήθηκε έτσι, μια κοινωνική ιεραρχία πελατικοποίησης όλης της κοινωνικής ζωής, όπου οι άνθρωποι γίνονται πελάτες των ανωτέρων τους, ενώ ταυτόχρονα ασκούν την πατρωνία οι ίδιοι στους κατώτερους τους. Έτσι στην Ελλάδα είχαμε το φαινόμενο ολόκληρων αλυσίδων πατρωνίας και δυκτίων επιρροής... που συνεχίστηκε και καθιερώθηκε και μέσα στον 20ον αιώνα. Ο πολίτης ως πάτρωνας σε οποιαδήποτε βαθμίδα της κοινωνικής ιεραρχίας βρίσκεται, χρησιμοποιεί τους πελάτες για να απομονώσει τους εχθρούς του.

Η τραγωδία για τον ελληνικό λαό, ήταν ότι μετά από τόσες θυσίες της φτωχολογίας για την επανάσταση, αναζητήθηκαν επειγόντως στις αυλές των βασιλιάδων της Ευρώπης πρίγκιπες που θα αναλάμβαναν το ρόλο του «Ελέω Θεού προστατή». Το αποτέλεσμα ήταν ότι επάνω στο αίμα και τον πόνο των ρακένδυτων και πεινασμένων αγωνιστών που οι Βαυαροί τους αποκαλούσαν «Λποστές», στήθηκαν καριέρες γραφειοκρατών, χρυσοπληρωμένων στρατηγών, μέγαρα, λοφία και στέμματα.

Την άλλη Παρασκευή η συνέχεια.

• John Davis, people of the Mediterranean. An essay in comparative Social Anthropology, Routledge. Και Kegan Paul, Λονδίνο 1977. Επίσης Anton Blok, "Variations in Patronage", Sociologische Gids, και "The Mafia of a Sicilian Village", (Blackwell, Oxford 1974). John K. Campbell, "Honour, Family and Patronage", A Study of Institution and Moral Values in a Greek Mountain Community, (Oxford University Press 1964).

Η πατρωνία, καθιερώθηκε στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος και πολιτειακά, όταν μετά την δολοφονία του Καποδίστρια, οι Μεγάλες Δυνάμεις επέβαλαν τον θεσμό της μοναρχίας.